

Cultural Dendrochronology (DCCD): A digital data library for dendrochronology” ietvaros. Arheoloģiskajos izrakumos iegūto datu apstrāde turpinās arī divpusējā sadarbības līguma ar Šlēsviigas-Holšteinas zemes muzeju fondu, Baltijas un Skandināvijas arheoloģijas centru ietvaros (2010–2013) un projektā “*The Early Europeans (Neolithisation)*” (2010–2013), kas noslēgts ar Johanna Gūtenberga universitātes Antropoloģijas institūtu Maincā.

2012. gadā tika noslēgts jauns, pēc kārtas jau trešais sadarbības projekts starp Bulgārijas ZA Folkloras institūtu un mūsu etnologiem – “*Identitātes un vērtības: kultūras mantojums kā avots identitātes rekonstrukcijām/ Identities and Values: Cultural Heritage as a Resource for Construction of Identities*” (2012–2014). Nozīmīgākais pasākums bija starptautiskais pieredzes apmaiņas seminārs “Bulgārijas pieredze nemateriālā mantojuma saglabāšanā”, kas notika 2012. gada 21. septembrī Rīgā.

2012. gada augustā Latvijas vēstures institūts saņēma arī sēru vēsti, ka mirusi ilggadējā bijusī institūta 19. gs. agrārās vēstures un Rīgas un latviešu kultūras pētniece vēstures doktore Austrā Mieriņa (16.02.1926.–19.08.2012.).

Pārskatu par LU Latvijas vēstures institūta darbu 2012. gadā gribas noslēgt ar patīkamām ziņām – par piešķirtajām balvām. Par nopelniem Latvijas labā vēsturniekam, LZA īstenajam loceklim, profesoram, Valsts emeritētajam zinātniekam Dr. habil. hist. Valdim Bērziņam tika piešķirta Triju Zvaigžņu ordeņa IV šķira, bet arheoloģe, LZA goda doktore Zigrīda Apala saņēma Triju Zvaigžņu ordeņa V šķiru.

2012. gada nogalē vadošajai pētniecei Dr. hist. Dainai Bleierei par 20. gs. otrās puses vēstures pētījumiem tika piešķirta prestižā Kārļa Ulmaņa balva.

Viktorija Bebre

7. PASAULES ARHEOLOGU KONGRESS (WAC 7) JORDĀNIJĀ

Viņa majestātes karaļa Abdullaha II Ibn al Huseina aizbildnībā Jordānijā Nāves jūras piekrastē šī gada 13.–18. janvārī notika 7. Pasaules arheologu kongress. Kongresa darbu, kas norisa karaļa Huseina Bin Talala sanāksmju centrā, vadīja princis Hasans Bin Talals. Kongresa atklāšanas ceremonijā skanēja karaliskā himna, tika lasīts Svētais Korāns, pēc tam uzrunu teica Jordānijas kongresa akadēmiskais sekretārs Talals Akašehs un kongresa prezidente Klēra Smita (*Claire Smith*, Flindersa Universitāte Austrālijā).

7. Pasaules arheologu kongresā piedalījās ap 1000 dalībnieku no 70 valstīm. Iepriekšējie kongresi bija notikuši Lielbritānijā, Venecuēlā, Indijā, Dienvidāfrikā, ASV un Īrijā. Tika uzsvērts, ka Jordānija jau 2007. gadā sākusi gatavoties šī kongresa zinātniskai norisei, tāpat tika atzīmēta arābu lielā viesmīlība, akcentējot Jordānijas Hašimītu Karalistes politisko stabilitāti laikā, kad blakus valstī Sīrijā notiek karš. Akadēmiskā sekretāra Talala Akašeha teiktajos vārdos skanēja patiens prieks par arheoloģijas uzplaukumu arābu valstīs, pateicoties stingrām zinātniskām nostādnēm kultūras mantojuma saglabāšanā, izcilām arheoloģiskajām vērtībām atgriežoties Jordānijā. Arheoloģijai kā zinātnei jābūt brīvai no krāpšanas, maldināšanas, falsifikācijas, piesavināšanās, kā arī no politiskas propagandas.

Kongresa sākumā un beigās notika plenārsēdes, referāti bija sagrupēti 131 sekcijā, kuru darbs norisa modernā sanāksmju centra plašajās zālēs, kuras varēja ietvert līdz pat 600 cilvēku lielu auditoriju. Pieteiktie 59 stenda referāti – plakāti tika izstādīti sanāksmju centra plašajā foajē. Reizē ar zinātnisko sesiju norisi notika arī spraigs darbs Pasaules arheologu organizācijas divpadsmit komitejās. Akadēmisko sekciju darbība bija apvienota 15 blokos:

1. Sabiedrība: izglītība, komunikācija un pagātnes daudzpusīga izpratne.
2. Zinātne un tehnoloģija: metodes, analīzes un rīki.
3. Ētika, politika un sabiedrības iesaistīšana.
4. Izpratne un interpretācija.
5. Kultūras mantojuma saglabāšana un aizsardzība.
6. Nākotne: jaunas perspektīvas pagātnes pētījumos.
7. Ekonomiskā attīstība un vietējo kopienu iesaistīšana.
8. Darbs ar medijiem un to loma kultūras mantojuma saglabāšanā.
9. Informācijas brīvība.
10. Identitātes politika: etniskums, nacionālisms un globalizācija.
11. Kultūras mantojuma saglabāšana un identitāte konflikta apstākļos.
12. Seno tehnoloģiju un zināšanu atgūšana.
13. Uzturs: tā iegūšanas ceļi, iztikas stratēģija.
14. Atklājumi: ziņojumi un atskaites par lauka darbu.
15. Atbildes uz lielajiem jautājumiem.

Tā kā 7. Pasaules arheologu kongress notika Jordānijā, vispirms jāpievēršas pētījumiem pašā Jordānijā (1921–1946 Transjordānijas emirāts, ko pārvaldīja Lielbritānija). Jordānijas arheoloģisko pētījumu pirmsākumi attiecināmi uz 19. gs. sākumu, kad uz Tuvo Austrumu kartes parādījās tādas izcilas vēsturiskās vērtības kā Petras klintis mūsu ēras 1.–2. gadsimtā iekārtotās svētnīcu tipa kapu vietas. Šīs vietējo iedzīvotāju – nabatiešu svētvietas 14. gs. pazuda no redzesloka un tikai 1812. gadā tika no jauna atklātas, pateicoties Šveices ceļotājam J. L. Burkhartam.

Jordānijas arheoloģijas attīstībā tiek izdalīti četri periodi: 1) agrākā pētniecības fāze (1805–1918), 2) Britu mandāta fāze (1918–1946), 3) Hašimītu Karalistes fāze (1946–1967) un 4) mūsdienu arheoloģija Hašimītu Karalistē (no 1967). Jordānijas arheoloģijā izdalīti 17 galvenie kultūru periodi, sākot ar vidējo paleolītu līdz pat islama laikam. No laika gala Jordānijas arheoloģijā strādājuši angļu speciālisti, 1929. gadā nodibinot Transjordānijas senvietu departamentu, 1932. gadā izveidots arī amerikāņu Orientālās pētniecības institūts Jeruzalemē. No 1951. gada informācija par arheoloģisko pētījumu gaitu Jordānijā tiek regulāri sniegta Jordānijas arheoloģijas nodaļas gadskārtējā izdevumā *“Annual of the Department of Archaeology of Jordan”*. Savi nopelni ir arī itāļu arheologiem, kuri strādājuši Romas laika Filadelfijas citadelē Jordānijas galvaspilsētas Ammānas centrā 1927.–1933. gadā. Pie izcilākajiem arheoloģiskajiem atklājumiem pieskaitāmi Nāves jūras piekrastes ziemeļrietumu daļā 1947.–1965. gadā atrastie rokraksti vairākās senvalodās, ar kuru pētniecību nodarbojas Jordānijas senvietu departaments, Palestīnas arheoloģiskais muzejs un Francijas Bībeles un arheoloģijas centrs.

Pēc 1967. gada, kad Izraēla politisku apsvērumu dēļ okupēja Jordānas upes rietumu krastu, atgūstot senās Izraēlas teritorijas, amerikāņu un angļu zinātniskie centri pārcēlās uz Ammānu.

Jordānijas arheoloģiskās pētniecības jautājumi kongresā tika apskatīti četrās sekcijās. Viena sekcija bija veltīta jaunākajiem atklājumiem visdažādākajās Jordānijas arheoloģijas nozarēs. Referenti, kas pārstāvēja dažādu valstu augstskolas, ziņoja par Romas impērijas laika ceļiem no Nāves jūras uz Mahaeru (*Machaerus*, 1. gs. p.m.ē. dibināta pilsēta), Dekapolei piederošās Abilas izrakumiem pēdējos 30 gados Ziemeļjordānijā, par Mahaeras mākslu un dolmenu pētījumiem. Otra sekcija bija saistīta ar kiberarheoloģiju, t.i., datorzinātņu, informācijas tehnoloģiju un inženierzinātņu sasniegumu izmantošanu seno kultūru pētniecībā. Šeit tika atzīmēts, ka reģionālie pētījumi atļāvuši izstrādāt kultūras izmaiņu datu kompleksu un izdalīt neolīta, metalurģisko, urbāno un industriālo revolūciju, kā arī tehnoloģisko revolūciju. Lietojot kibertehnoloģijas metodes, iespējams pārvērtēt iepriekš izstrādātās teorijas. Vairāku valstu pētnieki

referēja par tādām tēmām kā pasaules kulturālā mantojuma pētījumu un saglabāšanas modelis (ASV); nabatiešu inovatīvo tehnoloģiju interpretācija un prezentācija: Petras studijas (Jordānija); no vara ieguves vietām līdz datu kompleksam Dienvidjordānijā (ASV); fotogrammetrijas un lāzerskenēšanas tehnikas pielietojums vēsturisko konstrukciju pētījumos (Jordānija); Petras senā un mūsdienu ekonomika (ASV) un paleovides modelēšana Jordānijā (Austrālija).

Atsevišķā sekcijā Jordānijas senlietu departamenta pārstāvji uzstājās ar ziņojumiem par *Damyeh* dolmeniem, par Jordānijas Pieminekļu pārvaldes muzejiem, par mozaīku dokumentāciju ar ģeogrāfiskās informācijas sistēmas palīdzību, par izrakumiem *AlUmrie* baznīcā Petrā, Madabā un Zargā.

Divas sekcijas apskatīja Persijas liča valstu (Apvienotie Arābu Emirāti, Bahreina, Jemena, Katara, Kuveita, Omāna, Saūda Arābija) arheoloģiju. Šis reģions tika atzīmēts kā specifisks kultūras mantojuma aizsardzības jomā, ar īpašu šī mantojuma aizsardzības politiku un interpretāciju, iekļaujot sociokulturālus un reliģiskus aspektus. Tika referēts par Šeiha Faisala muzeju Katarā, Kataras kultūras mantojuma autentiskumu un strīdīgo raksturu, rekonstruēto Kataras kultūras mantojuma vietu globalizāciju un modernizāciju, islamofobiju saistībā ar arheoloģisko pieminekļu lokalizācijas vietām, par islamistu identitāti un kultūras mantojuma demonstrēšanu Bahreinā, par Kuveitas pilsētas agrās naftas ieguves ainavas saglabāšanu vai izpostīšanu, par to, vai Jemena spēs nodrošināt kultūras mantojumu saglabāšanu u.c.

Par ICCROM (Starptautiskais kultūras mantojuma saglabāšanas un restaurācijas centrs – *International Centre of Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property*) ATHAR programmas (ilgstoša arābu reģiona kultūras mantojuma saglabāšanas programma) devumu arābu valstu izglītības prioritārajām vajadzībām referēja Apvienoto Arābu Emirātu pārstāvis Zaki Aslans, kurš vadīja arī vienu no pieminekļu aizsardzības sekcijām krīzes laikā un kurš bija uzlūdzis arī Latvijas pārstāvi piedalīties šajā sekcijā.

Ieskatu par Tuvo Austrumu arheoloģiskajiem muzejiem varēja gūt speciālā sekcijā par muzeju darbību globālā perspektīvā. Ammānā darbojas divi arheoloģiskie muzeji, un Jordānijas arheoloģiskais muzejs bija viena no galvenajām institūcijām, kas vadīja kongresa sagatavošanas darbu. Sekciju vadīja šī muzeja Restaurācijas centra vadītāja doktore Fatma Marii. Šeit tika apskatīta kā Jordānijas, tā arī Apvienoto Arābu Emirātu muzeju darbība. Tika uzsvērtā naftas ieguves loma Apvienoto Arābu Emirātu iedzīvotāju labklājības celšanā, kas deva arī iespēju organizēt muzejus (pavisam to ir 22, t.sk. privāti organizētie), starp kuriem

pirmo vietu ieņem Nacionālais vēstures muzejs. Referāti bija veltīti arī Taivānas nacionālajiem muzejiem un Zeugmas mozaīku muzeja izstāžu projektam ar 22 000 m² lielu platību Stambulā (Turcija).

Jautājumu par muzeju atbilstību kultūras mantojuma saglabāšanai referātā par Jordānijas muzeju aplūkoja Mohammads Debajahs (*Debajah*), norādot kā labās, tā arī sliktās puses, kas saistās ar muzeja darbiniekiem tik zināmām lietām (insekti, gaiss, temperatūra utt.). Pārsteidza Dainas Ficpatrikas (*Fitzpatrick*, Melburnas Universitāte) pētījums par Tuvo Austrumu arheoloģisko kolekciju menedžmenta stratēģijām, kurās ietilpst pat tādi jautājumi kā arheoloģisko kolekciju iegūšanas plānošana sakarā ar ilgstošajiem izrakumiem un kolekciju glabāšanas iespēju nodrošinājums muzejos.

Viena no kongresa vadošajām tēmām bija veltīta kultūras mantojuma saglabāšanai un aizsardzībai. Tā skāra neatliekamus jautājumus, tostarp arī kultūras mantojuma aizsardzības nodrošināšanu militāra konflikta laikā. Notikušajā forumā Zilais Vairogs (*Blue Shield*) tika skaidrots kā Sarkanajam Krustam līdzvērtīga vienība kultūras jomā. Jau 1954. gadā Zilais Vairogs apstiprināts kā aizsardzības emblēma un militāra konflikta gadījumā aizsargā muzejus, arhīvus, bibliotēkas, pieminekļus, to skaitā arī arheoloģiskos, no postījumiem. Forumā tika apspriesti jautājumi par Zilā Vairoga organizācijas attiecībām ar citām institūcijām. Šai organizācijai ir arī nacionālās komitejas, kuru darbu nepieciešams aktivizēt, īpaši Tuvajos Austrumos.

Speciālā sesijā, kuru vadīja pārstāve no Spānijas, tika aplūkota situācija kultūras mantojuma “karstajos punktos” – Sīrijā, Indijā, Ēģiptē un Lībijā. Sīrijā jau ir drupas, bet Indija izceļas ar senlietu nelikumīgu tirgošanu, cieš arheoloģija Ēģiptē un Lībijā, kur pēc kara atjauno Tripoles vecpilsētu.

ICCROM darba grupa arābu reģionā pieprasīja aktīvu iesaistīšanos, revidējot pavisām pārbaudes kultūras mantojuma pārdošanas gadījumos, kā arī neatliekamo pasākumu plāna sastādīšanu, organizējot WAC 7 ekspertu piesaisti. Šajā darba grupā piedalījās arī Bosnijas un Hercegovinas, Čehijas, Spānijas, Sīrijas, Latvijas un citu valstu eksperti. Grupa turpina darbu kongresu starplaikā.

Kultūras mantojuma saglabāšanas riskam veltītajā sekcijā tika apspriesti jautājumi par pareizu pieeju, tehnoloģiju un stratēģijas pielietojumu. Šajā sesijā ar UNESCO pārstāvja piedalīšanos tika risināts jautājums par Petras unikālā klinšu ceļa saglabāšanu 1200 m garumā starp 80 m augstām klintīm. Ģeoloģiski arheoloģiskā pieminekļa saglabāšanas pasākumi notiek uz pastāvīgas tūristu plūsmas fona, arī uzbrūkošā urbanizācija dara savu, bet darbi turpināmi, izmantojot riska analīzes,

monitoringa tehnoloģijas un nosakot pieminekļa degradācijas procesu. Ar Skandināvijas boreālo mežu apsekošanā izmantotajām LiDAR (gaismas avota atklāšana un attāluma noteikšana līdz tam) tehnoloģijām iepazīstināja Somijas pārstāvis.

Sekcijā par arheoloģiju un dabas postījumiem tika apskatītas gan lielās Japānas zemestrīces, gan citviet zemes noslidēšanas un plūdu rezultātā radušies nogruvumi un izskalojumi, kas bojā un iznīcina pieminekļus. Tika atzīmēti arī pasākumi, kas veikti pieminekļu aizsardzības pilnīgai realizācijai. Bija iespējams noklausīties ziņojumus par *San Guillermo* baznīcas restaurāciju Pampangā (Filipīnas) un sultāna Ahmeta kapa pārkļāšanu ar aizsargmateriālu Stambulā (Turcija).

Kongresā aplūkoto problēmu lokā bija arī jaunas pieejas izveide pārejas periodam uz neolītu (jauno akmens laikmetu), kas saistās ar pēdējiem medniekiem – savācējiem un pirmajiem zemes apstrādātājiem. Pētniecības darbalauki tika saistīti ar hronoloģiju, ģenētiku, dabas izmaiņām, paleoekonomiku un sociāliem jautājumiem. Tika vērsta uzmanība uz jaunu tehniku izmantošanu: DNS, stabilie izotopi, radioaktīvā oglekļa dati, stilistiskās analīzes un “aģentu darbību modeļi” (*agent-based models*), kā arī teorētiskiem izskaidrojumiem. Tika rekomendēts mikroreģionālo analīžu un makrolīmeņa uzskatu pielietojums šo problēmu risināšanai. Atzīmējami Vidusjūras baseina zemju speciālistu pētījumi par pēdējo mednieku – savācēju un agro zemkopju darbību Vidusjūras baseina centrā (Itālija), par ražas novākšanas tehnoloģijām agrajā neolītā un uztura raksturojumu Rietumu Vidusjūras baseinā (Spānija). Šie pētījumi tika veikti, universitātēm sadarboties ar specializētām laboratorijām, veidojot reizēm starpkontinentālu sadarbību.

Sekcija “Savvaļas resursu apsaimniekošana un domesticēto augu un dzīvnieku izplatība” ietvēra dažādu kontinentu pārstāvju sagatavotos referātus, kas balstījās arī uz dabaszinātņu pētījumiem. Izmirusi lapsa *Dusicyon avus* tika skatīta mednieku – savācēju kapu piedevu kontekstā Patagonijā (Argentīna). Savukārt staltbrieža (*Cervus elaphus*) ragu izmantošana vara laikmetā Rumānijā nesaistījās ar pārtikas ieguvu, tādējādi uzsverot faktu par savvaļas dzīvnieku izmantošanu citām vajadzībām. Lielu interesi izsauca arī referāts par zemkopības izplatību Dienvidamerikas zemesienas Paranas upes deltas reģionā (Argentīna) laikā pirms spāņu iebrukuma. Dienvidamerikas kontinenta arheoloģijā savvaļas augu domesticēšana parādās vēl pirms zemkopības kā valdošās ekonomikas nozares nostiprināšanās. Par to liecina arī Rietumu Pampas vēlā holocēna laika apmetnēs konstatētie fakti (Argentīna). Angļu ķīmiķi kopā ar Somijas arheologiem sākuši izstrādāt jautājumu par “sekundāro produkta

revolūciju” Somijas teritorijā, analizējot pārtikas paliekas, kas konstatētas uz māla podiem (Bristoles Universitāte).

Speciāla sekcija bija veltīta seno laiku uztura (paleodiētu) pētījumiem, lietojot tradicionālās un inovatīvās metodes. Referātos tika aplūkotas molekulārās un izotopu sastāva pazīmes, kas norāda uz augu audzēšanu (Lībijas Sahārā), alus darišana Senajā Ēģiptē, ēdiena ekonomēšana un diētiskie paradumi Gangas ielejā, mājdzīvnieku ieviešana Eiropas kalnāju reģionos, diētas komponenti bronzas laikmeta nocietinātās apmetnēs.

Par paleodiētu tēmu bija organizēts arī forums “Ko mēs liekam galdā? Atklāta diskusija par paleodiētiskajiem produktiem”. Citā sesijā ar nosaukumu “Gastronomiskais mantojums” tika nolasīti referāti par pārmantoto gastronomiju, par ēdiena gatavošanas procesu tvaika katlos Ziemeļaustrumāzijā, par cukuru kā pirmo globālo produktu, par savvaļas augu lietošanu uzturā Dienvidaustrumāzijā, par kartupeļiem kā seno Andu iedzīvotāju uztura avotu, par vīna monopolu un graudaugiem Brazīlijā u.c.

Sekcija par kultūraugu un dzīvnieku biogeogrāfiju veltīja uzmanību eksotisko augu un dzīvnieku ģeogrāfiskajai izplatībai, kas var sniegt liecības par kultūru kontaktiem pagātnē.

Sāls arheoloģijas pētījumu sekcijā tika norādīts, ka sāls jeb “piektais elements” ir universāla pārtikā lietojama piedeva, tas ir universāls diētiskais elements. Sāls pētniecībā ir iezīmējušies šādi aspekti: iegūšanas tehnikas, rīku komplekts, transports, uzglabāšana, cilvēku un dzīvnieku diētas, resursu kontrole un konfliktsituācijas. Sāls ieguves etnoarheoloģija Eiropā visvairāk pētīta Rumānijas teritorijā, kur tā savulaik bija izvērsta Austrumu Piekarpātu reģionā. Referenti veltīja uzmanību arī sāls ieguves ģeoloģiskai bāzei, rituālai apmaiņai, senajām sāls raktuvēm Rumānijā, kā arī Kolumbijas Andu kalnu sāls ieguves vietām 500 km attālumā no jūras.

Sekciju par ūdenssaimniecību pagātnē bija noorganizējusi Pretorijas Universitāte Dienvidāfrikā, skarot visu kontinentu problēmas: ūdens ieguves senās sistēmas, dabiskās ūdens ieguves vietas un to lokalizācija kultūrainavā, ūdens arhitektūra Etiopijā, ezeru mītnes Polijā, agrā bronzas laikmeta apūdeņošanas sistēmas Javā u.c.

Sava vieta bija atvēlēta arī ētikas jautājumiem. Bija noorganizētas debates par mūsdienīgu arheoloģisko ētiku, tās dilemmām un risinājumiem. Tajās piedalījās 54 studenti no visas pasaules, un to gaitā tika izanalizētas piecas tipiskākās situācijas no ētiskā viedokļa. Šis dispuāts notika Flindersa Universitātes (Austrālija) pasniedzēja Džordana Ralfa (*Jordan Ralf*) vadībā, kurš arī bija atbildīgs par kongresa darbības translāciju studējošo

jauniešu vidū (to kongresa dalībnieki apmaksāja no saviem personīgiem līdzekļiem, par ko pateicību saņēma arī Latvijas pārstāvis).

Speciāla sekcija bija veltīta etniskumam un indigenitātei arheoloģijā, kā arī identitātes politikai: etniskums, nacionālisms un globalizācija. Arheoloģija ir apolītiska, bet tā tomēr tikusi lietota par pamatu politiskai propagandai noteiktas šķiras, etnosa vai reliģijas vēsturiskās lomas pasvītšanai.

Kongresa gaitā bija organizēta darba grupa par digitālā arhīva izveides nepieciešamību un tā pamatprincipiem, kā arī sekcija par arheoloģiju digitālajā laikmetā. Tika apskatīti jautājumi par virtuālo realitāti 3D rekonstrukcijās, par arheoloģiski pielietoto 3D skenēšanas sistēmu, kā arī par digitālo dokumentēšanas sistēmu un arheoloģisko ainavu Eiropā, izmantojot no attāluma vadāmās tehnoloģijas. Atsevišķā sekcijā strādāja speciālisti par datu kompleksu pētījumiem infrastruktūrās. Tika piedāvāti modeļi dažādu arheoloģisko datu kompleksu savienošanai ar CIDOC-CRM (konceptuālais izziņas modelis – *conceptual reference model*), veicot to ar 3D ICONS un ARIADNE projektu līdzdalību. Tika ierosināts veidot jaunu zinātnisku žurnālu par publisko arheoloģiju un atvērto datu arhivēšanu.

Kongresa laikā Nāves jūras plašajā hallē tika nolasītas arī piecas pamatlekcijas: par UNESCO 40 gadu darbību pēc 1972. gada Pasaules kultūras un dabas mantojuma konvencijas parakstīšanas; par pāreju no bronzas laikmeta pasaules sistēmas uz bronzas laikmeta vērtību sistēmu (ceļojumi, tirdzniecība un savstarpējā mijiedarbība 3. un 2. g.t. p.m.ē.); par arheoloģijas līdzdalību miera un kara laikā; par arheoloģiskās prakses dažādajām dimensijām Dienvidamerikā; par koncepta “tropiskais” izmaiņām sakarā ar Amazones baseina pēdējo 15 gadu laikā veiktajiem arheoloģiskajiem pētījumiem. Šīs lekcijas pulcināja milzīgu daudzumu klausītāju.

Plakāti bija sakārtoti septiņos blokos: 1) kas pārstāv pagātnei?, 2) darbīgā arheoloģija, 3) pagātne tagadnē, 4) materiālā kultūra un keramika, 5) dati un datēšana, 6) bioarheoloģija un 7) klinšu zīmējumi. Atzīmējamās tādas tēmas kā drošība digitālajā arheoloģijā (Lielbritānija), jaunu iespēju izmantošana kultūras mantojuma saglabāšanā (Saūda Arābija), ģeoradara iespējas nezināmu cilvēku apbedījumu atklāšanā (ASV), bioarheoloģiskās studijas un to paleobioloģiskā koncepcija (Brazīlija), odontoloģiskie pētījumi saistībā ar stroncija diagenēzi (Lielbritānija), akustikas problēmas senajos teātros (Spānija) un romiešu sienu zīmējumi (Spānija). Latviju pārstāvēja divdaļīgs plakāts par Zvidzes daudzslāņu akmens laikmeta apmetni un tās pētījumiem, akcentējot uzmanību arī uz dzintara apstrādes darbnīcu un tās nozīmīgumu kopējā neolīta dzintara pētījumu kontekstā.

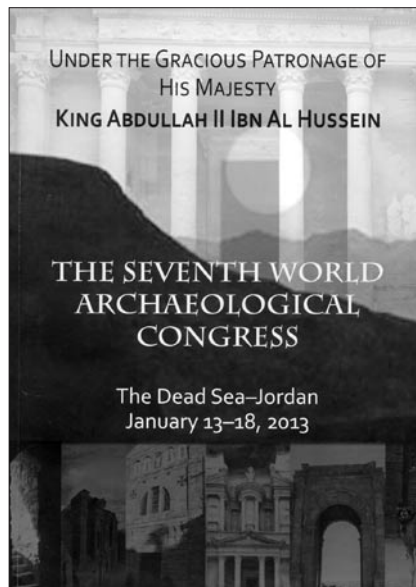
stā. Īpašu interesi kongresa dalībniekos izsauca Zvidzes apmetnes dati par lopkopības aizsākumiem (liellopu un sīklopu īpatņu skaits), kam uzmanību pievērsa Bristoles Universitātes ķīmijas skolas pārstāvji, kuri strādās ar Lubāna mitrāja keramikas kolekcijās konstatētām ēdiena paliekām.

Ekskursijas, kas notika gan pirms, gan pēc kongresa, kā arī kongresa laikā, pulcināja lielu skaitu interesentu. Ekskursiju gidi bija plaši pazīstami arheoloģijas speciālisti visdažādākajās Tuvo Austrumu arheoloģijas nozarēs. Tas bija visai dārgs prieks. Piemēram, trīs dienu ekskursijas uz Petru, *Wadi Rum* un *Wadi Haynan* vara raktuvēm cena bija 360 dināri. Tomēr uz Petru varēja aizbraukt arī par 10 dināriem, un tās apskate individuāliem apmeklētājiem maksāja 50 dinārus.

Kongress bija organizēts ar lielu vērienu, to sponsorēja 38 dažādas organizācijas.

Nākamais Pasaules arheologu kongress notiks pēc četriem gadiem Japānā.

Plašāku informāciju par 7. Pasaules arheologu kongresa norisēm var iegūt speciālā šī kongresa rīkotāju sagatavotā izdevumā *“Under the Gracious Patronage of His Majesty King Abdulah II Ibn Al Hussein. The Seventh World Archaeological Congress. The Dead Sea – Jordan, January 13–18, 2013”* (195 lpp.). Diemžēl informācija par referātiem vai to tēzēm var būt iegūstama internetā apmaksājamās avotos, kas atrodas 7. Pasaules arheologu kongresa rīcībā.

Ilze Loze